

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Magyarországon: negyedévre 8 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: Rudnyánszky Gyula.
 Kiadó laptulajdonos: László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

Városunk közbiztonsága.

— augusztus 26.

(gr.) Elmondhatja az ember a népdallal, hogy „be sok falut, be sok várost bejártam“, de bizonyos, hogy Debrecen város közbiztonsági állapotainál súlyosabbakat egy helyen sem lehet találni.

Más városokban is történnek az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető merényletek, rablások, gyilkosságok, éjjeli támadások, késelések, de oly nagy számmal, mint Debrecenben, sehol sem fordulnak elő. Meg van az a szomorú kiváltságunk, hogy e tekintetben tüstént Budapest után következünk.

A télen különösen sok betörésről adtak hírt a lapok. Annyira vakmerők az enyém, tied és övé fogalmának erőszakos megvetői, hogy a bűnügyi rendőrségnek ugyszólván tözsomszéd-ságában, a Batthyány-utcában is fordult elő igen kényelmesen és nagy alapos-sággal elkövetett betörés. A betörő urak bizonyára tudták, hogy néha a jó öreg Homérosz is elszundikál, derék rendőrségünk álmának mélységéről pedig épen kitűnő véleményt táplálhattak. A nagyerdei fasorban és — ráadásul — az egyik építő irodában elkövetett remeklések pedig csak megerősítették őket hizelgő vélekedésükben.

Ha a közbiztonsági állapotok hanyatlanak, akkor a bajon csak is a rendőri intézmény fejlesztésével lehet segítenünk, ez az intézmény pedig, a mint az esetek tanúsítják, becses városunkban lehető kezdetleges állapotban leledzik.

Nem a rendőrtisztviselőket hibáztatjuk. Köztük buzgó, szakértő és értelmi tekintetben is kiváló egyének találhatunk. Minden bírálaton alul való azonban a rendőri szolgálatban divó rendszer, nem kevésbé gyatra, kipkedő, kapkodó, minden határozottságot és kezdeményező képességet nélkülöző a rendőrség vezetése.

Épp oly bosszantó, mint a milyen mulatságos egyes részleteiben a fentebb említett nagyerdei betörési kísérlet.

Kisült, hogy a városon kívül eső helyen, ott, a hol Debrecen előkelősége keresi diszes villáiban a nyári üdülést, a hova továbbá — tikkasztó hőségben folytatott irodai munka után — éjjeli órákban is elvetődhetünk egy kis jó

levegő szivására, ugyszólván semmi-féle, vagy alig számbavehető gondoskodás történik az emberek biztonságának megóvására.

Rendőr lakik ott is, őrzéjratok is cirkálnak, csak hogy a közbiztonság jámbor közegeinek puskájában lehet minden egyéb, csak *töltény nincsen*. Ott állnak szegények ormóttan, nagy puskáikkal, a melyektől nem ijed meg senki, szuronyaikkal, a melyek elől megugrani a sánta kutyának sem kerülne nagy fáradságába. Mit tehetnek egyebet a szegény párak, mint a mit a kritikus éjszakán cselekedtek: a lövések elől lekushadnak a földre, vagy pedig úgy elszelnek, mint a parancsolat.

Ennél esetlenebb rendezkedést már vigjátékíró sem eszelhetne ki. E tekintetben valóban Ázsiához tartozik jó kálvinista Rómánk.

Debrecen hatalmas arányokban siet a nagyvárosi színvonal felé. A nagyvárosi állapotnak azonban nem csupán fény-, hanem árny-oldalai is vannak. A nagy városokba sietnek a nemzetközi- az országban vendégkör-utra induló gonosztevők, azonkívül, hogy itthon is szép hányadát tisztelhetjük a csavargóknak és bizonytalan egzisztenciáknak. Gyönyörű kilátásaink nyílnak a jövőre nézve, ha a nagyvárosias fejlődéssel nem tartanak lépést a közbiztonság megszilárdítására szolgáló intézkedések.

Száz rendőr, disztelenül kiöltöztetve, nehézkes fölszereléssel, töltények nélkül, külömben sem az értelmesebb elemekből toborozva, sőt a szeszitalok élvezésében sem igen mérsékletes alakokkal vegyítve... Ez bizony botránysos és megnyugvást semmiesetre sem nyújtó köztudalom.

Szegedet tessék nézni. Népesebb Debrecennél, nagyvárosiaság tekintetében is előbbrehaladott, diszes város. Ráday egykori világában mégis kevesebb a rablás, a betörés, a gyilkosság, mint éppen minálunk. De mégis lehet ott nézni a rendőrt. Ruházata, fölszerelése budapesti mintára készült. Az éjjeli szolgálatra induló őrzéjrat sűrűbb, szaporább és éberebb. A rendőr kezében jóra való somfabot van, olaalán kard, a zsebében pedig tökéletes szerkezetű, hatlövetű forgópisztoly. Ez már komoly védekezés, nem is olyan semmire sem való, mint a minőkkel a debreceni rendőröket boldogítják. Pénzbe kerül mindez, csak hogy Szeged szegény vá-

ros, Debrecenhez vagyonsosság tekintetében nem is fogható. Szeged rendőrsége mégis a kor színvonalán áll, rendszere, vezetése megfelel a szükségleteknek, a mienk pedig elmaradt, ósdi és hasznavehetetlen.

Ezen segíteni kell. Szaporítandó a rendőrség személyzete. Tisztességesebb fizetés mellett alkalmasabb, jobb anyagot lehet majd beszerezni. Hiszen a mi hitványul fizetett rendőreinktől nem is vehetjük rossz néven, ha nyomoruságos díjja mellett nem érez magában arra való hajlandóságot, hogy életét áldozza fel a közjóért! Lehet a debreceni rendőrséget korszerű színvonalra emelni, csak egy kis jóakarát és a nagyváros vezetéséhez elmaradhatlanul szükséges nagyvárosi érzék kell hozzá.

A mi a nagyerdei állapotokat illeti, azokban hibás némileg az a künn nyaraló közönség is.

Ha látták, hogy a rendőrség részéről csak minimális gondviselésre számíthat, mért nem tartanak régóta fizetett éjjeli őrköt? Van ott kertész, hanem az sem hál a Nagyerdőn. Valakinek pedig kell ott lenni, a ki a közbiztonságra felügyeljen. Ha a többnyire igen tehetős nyaraló közönség sokalja a fokozott felügyelettel járó költségeket, hát akkor is tehetnek valamit a botránysos állapot megszüntetésére. Virilisták, városi bizottsági tagok ök, hát mért nem használják fel befolyásukat, hatalmukat a városi hatóságnál, vagy ha kell, a közgyűlésen, a káros közbiztonsági viszonyok orvoslására szükséges intézkedések kiküzdésére?

Igaz, hogy ama nem kevesebb, mint husz lövés által emlékezetessé vált éjszaka után, most már egész csapat teótól-talpig felfegyverkezett lovas- és gyalogrendőr hallgatja a nagyerdei fülemilek énekét. Késő jó cselekedet, mikor az igazi jó madarak nem kerültek kalickába! Egy ideig oda ugyan nem vetődik betörő. Ezeknek a semmiháziaknak van magokhoz való eszköz. Nem lehetetlen, hogy a város egyéb helyein, külsőségein próbálkoznak meg vidám revolver-durrogatások kíséretében.

Megelőző, nem pedig utólag való, késelt intézkedésekre és — ismételjük — mindenesetre a rendőri intézmény ujjáalakítására, a rendszernek, a vezetésnek megváltoztatására van itt szükség. Eső után mit sem ér a kö-

Gőzmosóda

Debrecen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő-kocsi.

pönyeg, tessék az esőt alkalmas ujjítások köpönyegével, készen fogadni.

Erre az okosságra van most szükség a nagyvárosiasság csekély fényoldalai mellett, annak elrémítő sokáryával elátott Debrecen közönségének.

Politikai hírek.

= Bánffy Dezső báró cáfolata. A prágai Politika című ujság azt írta Bánffy Dezső báróról, hogy három napig Bécsben tartózkodott és ez alatti az idő alatt Pitreich közös hadügyminiszterrel tárgyalt. Bánffy Dezső báró most megcáfolja e híresztelést és kijelenti, hogy Pitreich hadügyminiszterrel soha sem tárgyalt. Bécsben csupán néhány óráig időzött és financiai ügyeket intézett el.

= Apponyi cikksorozata. Apponyi Albert gróf „A törvényes ellenállás”-ról szóló harmadik közleményének elején kijelenti, hogy az alkotmányos kormányt távozásra kényszerítő első tényező a kormány tagjainak alkotmányos lelkiismerete. Az állásukból való haladéktalan távozás az, a miben ez a fölébredt lelkiismeret megnyilvánul, nem pedig a kormány szükségszerű teendőinek elmulasztása, megmaradás mellett. A törvénytelen kormány eltávolításának többi főtényezői köteleességszerűleg a király az országgyűlés, még pedig elsősorban a képviselőház, végül itt vannak a törvényhatóságok, melyeknek feladatuk a meg nem szavazott adók behajtásának és az ujoncok kiszolgáltatásának megtagadása. Önkéntes adó és önkéntes ujoncok elfogadása is tilos, ha — mint most történik — a törvényhozás a leszavazott kormánytól egyenes akaratnyilvánítással vonta meg az adót és az ujoncot. Álláspontjának fényes érveléssel való kifejtése után ekként összegezi tegnapi cikkének tartalmát Apponyi gróf:

„Valóban kérdehetik tőlem, hogy mit csináljon tehát szerintem ez a szerencsétlen kormány? De erre nagyon egyszerű a válaszom. Igenis az alkotmányellenes kormány lehetetlen helyzetben van és

kell, hogy ilyenben legyen; nem tehet olyant, a mi helyes, nincs eljárásának olyan fordulója, a melyet jóváhagyni, melynek követelését jogosan állásmerő lehetne. **csak többé vagy kevésbé helytelenről lehet szó, a saját álláspontjához többé vagy kevésbé következetesről, de helyes eselekvésről nem.** Mert már maga az a tény, hogy létezik, helytelen és sérelmes, akármilyen alakban védi tehát meg ezt a jogtalan létezését, újabb jogtalanságot kénytelen elkövetni. Hogy mit tegyen tehát? **Menjen el, ez az egyetlen helyes dolog, a mit mivelhet.**”

A nagy válság.

— augusztus 26.

A szabadelpvűpárt eszöndes feloszlását csakugyan nem tarthatta fel a 23 iki nagyhangú tüntetés. Régi tapasztalás, hogy ennek a szerencsétlen pártnak akkor van igazán nagy baja, amikor legjobban lármázik. Mindennapra jut egy-egy kilépés. Tegnap Laszlovszky Béla, a szentendrei kerület képviselője jelentette be a szabadelpvűpártból való kilépését. Jönnek még többen is, mert híjába erősködik a központ, a kerületek felmondták a Tiszával való barátkozást.

Jellemző tünet a Zombor város közgyűlésének határozata. Indítványt fogadtak el a nemzeti követelések érvényesítése érdekében és csak azután kívánják az általános szavazati jog kérdésének szövegrehozását. Eléggé elfogadható álláspont, ha az általános, szavazati jog kiterjesztésében nem mellőzik a hazafias szempontokat.

De mit érnek a nemzet mozgalmait, mit a köztörvényhatóságok határozatait, ha a döntés mégis csak Bécsből várható? A félhivatalos „Magyar Nemzet” ugyan megcáfolja mindama kalandos híreszteléseket, melyek Fejérváry ischl-i kihallgatásához fűződtek és a következőket hangsúlyozza: A politikai helyzet érdemben változatlan. A korona ugyanis megmaradt a magyar vezényleti nyelv kérdésében elfoglalt álláspontján Szemben áll ezen ténnyel az egyesült ellenzéki alku nem ismerő, még magatartása, a mellyel ragaszkodik a vezény-

leti nyelv magatartásához, ezzel pedig eltorlaszolja a békés megoldás útját.

A mit jó félhivatalos szörnyűködve hirdet, abban mi bizunk és annak örülünk. A nemzet várhat és jogait ki fogja vinni.

Ebben a zavaros helyzetben különben mindig van valaki az ugynevezett „előtérben”. Most Lukács László volt pénzügyminiszter ez a szerencse. Lukács minisztert Ó Felsőge kihallgatáson fogadta, a minek következtében az a hír terjedt el, hogy ő van megbízva a koalícióval való tárgyalással, sőt ezen feladatának teljesítését már meg is kezdte.

A börzét ez a hír annyira meghatotta, hogy az értékek azonnal emelkedni kezdtek.

A szinügyi bizottság ülése.

Szeptember 20 án megnyílik a színház.

— augusztus 26.

Debrecen város szinügyi bizottsága tegnap ülést tartott a városháza nagytermében. Az idő egyre közeledik a szini évad felé s ilyenkor az év nagy része alatt pihendő szinügyi bizottság és megkezdí tevékenykedését. A tegnapi ülésen megállapították a jövő szini évad megnyitásának határidejét. Az ülésen Kovács József polgármester elnökelt. Kivüle jelen voltak még Oláh Károly kultur tanácsnok, Márk Endre, Dr. Fejér Ferenc, Tóth István, Komlóssy Dezső és Dr. Tóth Emil jegyző.

A bizottság elsősorban a színházi ruhatár vitás kérdésével foglalkozott. Nemrégiben felmerült a terv, hogy a ruhatárt kibővítik, esetleg újat fognak létesíteni. A szinügyi bizottság hosszabb vita után elhatározta, hogy a ruhatárt nem fogja kibővíteni, hanem a folyosón fogásokat létesített.

Majd Zilahy Gyula szinigazgató kérelmével foglalkozott a bizottság. Zilahy ugyanis kérvényt intézett a városhoz, hogy a színháznak 1905—6. szezonját szeptember hó 15 én nyithassa meg. Az évad kezdes vitatozásra adott alkalmat, s menyiben a bizottsági tagok egyrésze a mellett foglalt állást, hogy a szini szezon megnyitása eset-

A régi mese.

I.

A fürdőbe új vendég érkezett. Egy hatalmas, szélesvállu, gyönyörű asszony, ama feltűnő asszonyok fajtájából, akik különös gondolatokat ébresztenek a férfiakban. Puhajárása, mozdulatai amelyek olyanok voltak, mint a tigrisé, villámzó szemei azonnal rabul ejtették a férfiak szívét s megérkezése után rövid fél óra múlva nem volt a fürdő tájékán ember, aki ne azon a kérdésen tűnődött volna:

— Ki az a pompás nő?

Nekiestek a kurlistának és csakugyan az aznap érkezett két háromszáz vendég közül szerencsésen ki is böngésztek a következőket:

Mdme Subotics kisleányával és szolgáló személyzetével Moskvából. lakik az Aphrodite-villában.

— Teringtett, tehát orosz! — állapította meg magában lelkendezve de Jeanville vicomte, a fiatal francia diplomata. Illik megismerkednem vele. A francia orosz barátság csak erősebb lesz ezzel az új köteléssel.

Délután a zenepavillon előtti sétányon egyre ott lábatlankodott az asszony körül. Mikor a zenekar egy orosz indulót játszott, zajosan feltűnést keltve tapsolt, azután ahhoz a már nem szokatlan módhoz fordult, hogy erős barátságot kezdett az asszony kisleányával. Titokban bonbonokat csusztatott a kislány kezébe, néha virágot s így már csak

pillanatok kérdése volt, hogy el-elhatározó lépéssel odaálljon az asszony elé s finoman meghajta magát, bemutatkozzék a következőképpen:

— De Jeanville vicomte, aki Franciaország hódoltságát leleszi ime a legszebb orosz asszony lábaihoz!

Szóról szóra így is történt. De Jeanville exszállt azokkal az illatos és könnyed bókokkal, amelyeket a franciák a hajósok korából hagyományként őriztek meg s a pompás orosz asszony felkacagott:

— Vicomte ur! Önnek nem lehet elmentállni. A mai reünionon ön a második négyesem . . .

II.

De Jeanville vicomte a szép orosz asszony lovagja lett. Madame Suboticsról általában tudták hogy oda haza Moskvában igen nagy befolyása van. Férje, aki posztószállítója volt a japáni harctérre indított orosz seregek s barátja a nagyhercegnek, akik Subotics ur posztóit rendszerint nem is küldték a harctérre, hiszen ugyis rongyá lőttek volna a japán golyók — szóval a moszkvai posztógyáros igen nagyfontosságú személyiség volt Oroszországban.

A fiatal francia diplomata már azzal is finom érzéket árukt el, hogy egy igen nagy fontosságú személyiség feleségének udvarolt. Ezzel bejutott az orosz háború pártba és a maga diplomáciai pályájának új szférába emelkedett.

Madame Subotics az Aphrodite villának

első emeletén lakott. Huszonkét szoba volt az első emeleten s az mind ez a pompás orosz nő lakta. De Jeanville minden délután vendége volt orosz barátjának. Ot órakor az estebéd előtt megjelent a szalonjában és várta, amíg a szép asszony a kis Darinkával, a nagycsontu kis orosz leánykával és az angol társalkodójával megjelenik s elfogadja karját, hogy az ebédlőbe vezesse.

III.

— Ej, ej, irigylésre méltó ember ön, vicomte! — mondotta a hovigvogás fölborzolt bajszu német gárdakapitány, aki a német császár gárdistái közül való volt, s elvilruhábna úgy festett, mintha kölcsönkérte volna.

— Irigylésre méltó ember . . .

— Miért?

— Ilyen szép asszony barátja! Hogy csinálta?

A Vicomte finoman mosolygott és elhárítólag intett a kezével. A német császár katonája folytatta:

— Az egész fürdő irigylő önt. Napoleon Josephine nem lehetett pompásabb asszony, mint Madame Subotics. Hiába, önök franciák értének az ilyesmihez. Mi, németek nehékesek vagyunk az olyan párbajhoz ahol az asszony az ellenfél. Önök könnyűsima, fürgé vitórral harcolnak, mi nehéz, lovassági kardokkal . . .

A derék gárdakapitány komolyan el volt keseredve a kis francia diplomata sikere miatt. Vele soha még nem esett meg ilyen szerencse.

Leg az építkezés miatt lehetetlen lesz szept. közepén.

Komlóssy Dezső felszólalásában kifejtette, hogy legjobb lesz, ha Zilahy szeptember 20-án kezdi meg az előadásokat. Márk Endre szerint a szeptember 15-én való megnyitás az állandó színi évadhoz vezetne.

Tóth István azon aggodalmának adott kifejezést, hogy a színi évad esetleg az építkezések miatt lehetetlenségbe fog ütközni.

Végre is elhatározták, hogy a színházi szezon szeptember 20-án kezdődik. Az előadási bérletek pedig 25-én.

Majd rátért a bizottság az új páholyok ügyére. E tárgyban ugyanis a debreceni kaszinó kérvényt intézett a városhoz, hogy három új páholyból, a melyek most készülnek, lehetőleg a középsőt mind a három napra, tehát A. B. és C. bérletre engedje át. A kaszinó a páholyt a városba érkező előkelőbb vendég részére mindenkor szívesen a város rendelkezésére bocsátja.

A bizottság a kaszinó kérelmével kapcsolatosan foglalkozott a többi jelentkező páholybérlet kérelmével is mindenekelőtt kimondotta, hogy az új páholyok családi páholyoknak nevezetnek. — Bérleti ára előadásankint 10 korona, napi ára pedig 15 korona.

A bizottság megvitatta ugy a kaszinó, mint a többi páholybérlet kérelmét is kimondotta, hogy a kaszinó részére legfeljebb 1 napot s egy páholyt enged át. A többi jelentkezők részére pedig így állapították meg az új páholyok bérletét:

1. Özv. Bulszter Ágostoné.
2. Csiky Lajos.
3. A kaszinó.
4. Márk Endre.
5. Dr. Megyery Pál.
6. Dr. Nagy Lajos.
7. Poroszlay László.
8. Szilágyi Imre.
9. Dr. Balkányi Ede.

Az esetre, — határozta továbbá a színi bizottság — ha a kaszinó, vagy bárki más visszalépne a páholybérlettel, így Dr. Kemény Mór kapja meg az illető páholyt.

Ezek után a bizottság a szellőztetés és apróbb kérdések ügyében határozott. Majd Oláh Károly tanácsnok érdekes indítványát vette tárgyalás alá. — A debreceni színház megnyitásának 40. évfordulója következik be ez év október 7-én. Ezt a napot a város meg fogja ünnepelni, még pedig nagyobb szabású emlékünnepe és diszelszólás keretében.

A színi bizottság e tárgyban szűkebb bizottságot küldött ki, melynek tagjai Oláh Károly, Márk Endre és Komlóssy Dezső. Ez a bizottság fogja az érdekes jubileum programját kidolgozni és Zilahy Gyula színiigazgatóval az érintkezést folytatni. Az ülés ezután véget ért.

Adóznak.

— augusztus 26.

(W.) Tudják Önök hol van Alsó, meg felső Józsa? A ki Nyiregyháza felé utazik, talál egy bakter házat: az van ráíva, hogy Alsó Józsa. Falu sehoh, csak bakter, meg fejős tehén.

A ki Büdszentmihály felé meg: lát egy elkorhadt szőlő telepet: ha kérdi, azt mondja rá a kalauz, hogy „ez kérem Alsó és Felső Józsa.”

Tudják Önök ki a józsai jegyző? én se tudom, Ön se tudja, hogy ki ez a szerencsétlen fráter: de az adóhivatalnál nagy érdemeket szerzett, mert az egész Hajduböszörményből ez az egy szerencsétlen alak hozott az adóhivatalba augusztus hó 23-án 62*15 mond: hatvankét koronn 15 fillér általi egyenes adót.

Hogy ez az ur — ejh! Ur, ez az ember — ejh ember! ez a fráter! kívül esik minden civilizáción, az nem esodálni való. Mit várhassunk egy — alsó józsai jegyzőtől. De lehetetlen, hogy meg ne kapta volna a rendeletet, hogy adót elfogadni adót beszedni tilos.

Ha elintézi az ügy hivatalos részét, akkor kérdőre is vonhat. — Szervusz!

Micsoda rend az, a hol egy törvényhatóság egy alispán ellen — ellenszegülni mer az alsó józsai nótárius. Hát a bakter, hát a kisbíró mit csinálhat akkor Alsó Józsnán?

Az alsó józsai jegyző behozott 62 koronát. Azt hiszi, hogy ezzel megmentette a kormányt. Lehet, hogy neki nagy pénz, de odafenn Smólen Tóni ennél egy napon is több borralalót keres!

Mit akar Ön nótárius uram! Verje ki a kalamuszát — ez is ludtoll lesz még ugyan

csak, — piszkálja meg a fületövit azzal a nyullákkal a mivel rendes körülmények között a fogát mossa.

Lehet, hogy az alispánja nem fogja Önt mint a bolhát megröccsíteni ezért a 62 koronáért, mert hiszen „Aguila non captat muscas“

De nótárius Ön nem érdemes arra, hogy Önnel komolyan foglalkozunk.

Ön vagy hülye, vagy gazember.

Egyház és iskola.

Iskolaszéki ülés. Az ev. ref. egyház iskolaazéke tegnap délután Kiss Albert elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen, mint érteztünk, — az iskolák jövő évi tantervének beosztásával s az ezzel kapcsolatos ügyekkel foglalkoztak.

Tollhegyen.

Karcolatok.

— augusztus 26.

— Legyünk azon, hogy a tisztek érdekében történjék valami . . .

E szavakkal felelt Albori, akkori tábornok, az egri vérengzésre vonatkozó jelentés meghallgatása után.

Megtalálták most is, hogy rántsák ki a csávából a kassai vérengzés hőseit.

Egy kis szoba fogsággal menekülnek a bajból. Ők a hadsereg hagyományos szellemének oltalma alatt állanak. Majd végezzünk alaposan magával a szellemmel!

*

A kakadály párt nem bontotta meg a 30 esztendő s közkereseti társaság összetartását. Tisza, Fejérváry, Khuen főkakadályok reménykednek a nemzet nem ijed meg az új választásoktól sem. Akkor majd kidobatik mindenki, a ki önként távozni nem akar.

*

A király hadgyakorlatokat tart Dél-Tirolban.

Tegye ugyanazt a nemzet Magyarországon, a döntő esetanapján új Königrécben részesítvén a tohonya osztrák politikát.

IV.

A vicom'te nagyokat sóhajtoit az ebédnél. Szórakozottan kanalazta a ráklevest és úgy leszte a fejét, mint egy komorbika.

— Mi baja! — kérdezte Madame Suboties a kis franciától. — Miért sóhajtoit akkorákat, hogy majd lefuj bennünket az asztal mellől.

A diplomata elvesztette a fejét, ószintén kipakkolt.

— Nézze, — mondta halk, keserű hangon az asszonynak — az egész világ irigylet engem a maga barátságáért. Ahogy itt egymás mellett ebédelünk, az irigység apró, röd lángjai lobognak a férfiak szemében. Nézzen csak körül. Nincs igazam?

Az asszony felkacagott:

— Aztán csak örvendjen neki.

— Örvendjek? Minek? Megszégyenít ez az irigység. Fördöm egy olyan dícsőség fényében, amelyben nincs részem. Én éppen olyan távol állok magától, mint ezek itt körülöttem. Barátja vagyok magának? Hiszen tudja, hogy asszony és férfi közt nincs barátság s az emberek, mikor a maga barátjának mondanak engem, mást gondolnak alatta. Vagy megvalósíthatom az emberek gondolatát, vagy üzön el inkább magától.

Az asszony ujra nevetett s csak ennyit felelt:

— Maga gyerek!

A diplomata észhez tért. Visszanyerte

simá, könnyed modorát és szintén nevetve mordta:

— Igaza lehet Talán így a jobb Apropos, ki az az öreg bácsi, akivel mindennap találkozom a szalonjában? Ó rendszerint távozik, amikor én érkezem . . . Egymás mellett haladunk el.

— A jogügyi tanácsadóm Igen jóra való öreg ur.

És a szép asszony semmit mondóan nézett a levegőbe.

V.

Madame Suboties a kis lányával, társalkodónőjével és szolgaszemélyzetével elutazott. Otthagytá a huszonkét szobát, a kúrát, vicom'te-ot, mindent.

De Jeanville kikísérte a pályaudvarra. Nagyon meg volt hatva.

Mikor visszasétált a pályaudvarról, egy ember haladt utána vidáman fütörészve. A szép asszony jogügyi tanácsadója volt. A jogügyi tanácsadó szintén ott volt a bucsuzásnál s most öreges közlékenységgel fordult a vicom'tehez:

— Ladix államtanácsos vagyok.

— Madame Suboties jogügyi tanácsadója, nemde?

Az öreg ur nevetett:

— Dehogyl!

— Hogyan?

— Ladix államtanácsos vagyok, amit mondani szerencsém volt. Sohasem voltam Suboties asszony jogügyi tanácsadója.

— Hát?

— Csupán a barátja.

— Ah! Ah!

A diplomata huncutul nevetett.

— Mint én? — gondolta magában.

Az államtanácsos valahogy leolvashatta róla ezt a gondolatot, mert némi gunynyal mondta:

— Nem ugy, fiatal barátom! Én csakugyan a barátja voltam a szép asszonynak. S miután férfi és asszony között a szó szoros értelmében vett barátság nincs, tehát elképzelheti a többit . . .

A kis vicom'te megnyult arccal hallgatta az államtanácsost. Az öreg kisé elkomolyodva folytatta:

— Így volt. Ismeri az esopusi mesét, a nyul és a csiga históriáját? . . .

Nos hát én voltam a csiga . . . Hamarabb értem cált. Ez az élet! Fejtetőre állítja a valóságosságokat. Az az asszony szeretőm volt.

A vicom'te bambán bámult az államtanácsosra:

Hogy lehetséges ez?

Az államtanácsos atyai hangon mondta:

— A fiatalság az illuzió, a káprázat, az öregség a matematika. Az okos asszony jobban becsüli meg mindig az öreg, de hü gavallért, mint a fiatal, de szélesaplovagot. Egyébként ne busuljon. A franciaorszag szövetség mit sem veszített ezzel: — én is francia vagyok . . .

Pakots József.

NAPI HIREK.

Angol vendégeink fogadtatása.

— aug. 26.

A Debrecenbe készülő vendégek fogadtatása erősen foglalkoztatja a város hatóságát. A fogadtatás sikerének érdekében a következő felhívást bocsátja közre Oláh Károly tanácsnok:

Felhívás.

(A város művelt közönségéhez az angol vendégek fogadása ügyében.)

Angol vendégeink, mint már több ízben közölve volt, f. hó 26 án, szombaton este 10 óra 26 perckor érkeznek meg a vasutnál ünnepélyesen fogadtatnak. Ugy ezen fogadtatáshoz, mint a folyó hó 27 én vasárnap déli 1 órakor az „Angol Királynő”-ben tartandó társasbédhez és az azon nap estve 7 órakor a „Nagyerdei Vigadó”-ban tartandó társasvacsorához minden érdeklődő urhölgy és ur szívesen láttatik.

A társas ebéden egy egy teríték ára borral együtt 5 korona. Így előre nem váltandó; a teríték árát mindenki a helyszínen fizeti. A nagyerdei vacsorán az étkezés étlap szerint történik.

Igen óhajtható, hogy városunk művelt közönsége ezen alkalmakkor minél nagyobb számban jelenjék meg!

Röviden jelzem, hogy f. hó 26 án reggel 8-kor reggeli és ismerkedés az „Angol Királynő”-ben, 9 kor isteni tisztelet a Nagytemplomban, azután szobraink és az ev. ref. főiskola megtekintése. 1 órakor ebéd, d. u. 3-kor a gazdasági tanintézetbe kirándulás. 7-kor vacsora, 27 én reggel a Stern féle kefégyárban, továbbá az István gőzmalom és Margit fürdő megtekintése. 12 kor elutazás. Oláh Károly, városi tanácsnok.

Debreceni pereg.

— augusztus 26.

Az angolok erősen mulatnak Tátra-Füreden. Nemsokára közénk érkeznek. A délibábot látogatják-e, vagy magát Debrecenre, azt nem tudjuk. Előkelő irók, kereskedők, urak és asszonyságok vannak sorainkban, kívánatos, hogy megelégedett lélekkel távozzanak körünkből. Azon kell lennünk, hogy akár a délibábot, akár a várost illeti látogatásuk, szeressék meg itteni időzésük alatt az egész Magyarországot!

Egyik kereskedésben boros üvegek láthatók. Az van reájok írva, „tokaji kitörés”. Kitörés! Ugyan miféle bor lehet az, a melyik kitör? Talán pezsgő? Az sem lehet. Hosszu tündés után végre megtaláljuk a rejtély megoldását. Az aszurbort a német úgy fordítja el nyelvén, hogy „Austbruch-Weine.” Ezt persze le kellett fordítani magyarul, így lett belőle kitörés. Mert a magyar ember még a nyelvének sem hisz és németből fordítja le rosszul, a mi azelőtt helyes magyar szó volt.

— Pikula, pikula! hívja a pincér-gyereket Busi Tyukász Mihály uram.

— Nem vagyok én pikula, teledi a fiu. Tessék inkább furulyának hívni, az legalább magyarul van!

A hus drágítása ellen.

— aug. 26.

Tanuljunk ellenségeinktől: Bécs hatósága megmutatta, hogy kell a hus uzsora ellen sikeresen küzdeni!

A mióta a közönség zugolódik a hus drágasága miatt a hatóságok (Budapesten és a vidéken egyaránt) egyszerűen tagadják a drágaságot, vagy ha a számok kerülhetlenségével ráolvassák, hogy egy két év óta igenis nagy mértékben, még pedig ok nélkül drágább lett a hus, akkor a hatóság rögtön a tavalyi rossz termést állítja ok gyanánt a közönség elé.

Még kell nyugodnunk a hivatalos kijelentésben, hogy a drágaság ellen nem tehet a hatóság semmit.

Azt látjuk, hogy a hazai hatóságok csakugyan tehetetlenek, de hogy jóakarattal és hozzáértéssel lehet segíteni a bajon, azt megmutatta Bécs városának a hatósága.

A bécsi mészárosok is fölemelték a hus árát. A hatóság ott nem tagadta a dolgot, hanem rögtön megvizsgálta, hogy mego kolt-e a mészárosok akciója. S nem félt annak a megállapításától, hogy a húst megdrágítására ok nincsen és azonnal hozzáfogott a segíteshez. Már régebben kötelezte a husnagyvágó-társaságot, a melynek egy harmad részben a város a tulajdonosa, hogy a kicsinyben való árusítást rendezze be. A husnagyvágó társaság most nyitotta meg az első székét, a hol kicsinyben árusít.

Már a kora reggeli órákban körülállták a bécsi asszonyok a társaság árusító helyét. Körülbelül három ezer asszony vásárolt, a társaság 2700 kilogram húst mért ki. A nagy forgalom természetes volt, mert a társaság a marhahus elejét és hátulját átlag husz fillérrel, a rostélyost nyolevan fillérrel, a vesepecsenyét egy koronával árusította olcsóbban, mint a többi mészárosok.

A mészárszék előtt olyan nagy volt a tolongás, hogy a rendőrségnek kellett a rendet fenntartania.

A társaság most egymásután berendezi a többi piacon is a mészárszék s kétség kívül megakadályozza a mészárosok drágító akcióját. A mészárosok kénytelenek lesznek ugyanazért az árért adni a húst, mint a nagyvágó társaság, mert különben nem adnak el semmit.

Kétségtelen tehát, hogy a hatóságok komoly akarattal segíthetnek a bajon. De lóhussal, házinyul busával, és a békacombbal, a mivel Budapest tanácsa akarja boldogítani a főváros közönségét, segíteni nem fog soha. A bécsi példa nagyon rácsáfolt a mi rendszerünkre, a mikor bizonyította, hogy lehet segíteni, csak ember kell hozzá!

Követni kell a jó példát, annál inkább, mert a hazai városokban még elrettentőbb mérvben növekszik az élelmi uzsora vagy merősege, mint a gazdag külföld akármely városában és piacain!

— Személyi hír. Domahidy Elemér főispán tegnap este hosszabb tartózkodásra sályi (Szatmár megye) birtokára utazott.

— Bucsu Mária Pócson. Mária Pócson hétfőn a görög katolikusok nagyboldogasszony ünnepén országos bucsu lesz a kegyhelyen. Ma reggel 6 órakor Szent mise után szappanos-u. 25. számú házi kápo nából Debrecenből sok hívő gyalog zarándokol, a pap vezetése mellett ezen bucsura. Aki gyalogolni nem akar, vasuton délután 4 órakor indulhat utra.

— Kinevezés. Domahidy Elemér főispán dr. Hutiray József kiegészítő kórházi orvost tiszteletbeli kórházi osztályorvossá kinevezte.

— Konti József állapota. Konti Józsefnek, a kiváló zene szerzőnek állapotában — mint nekünk írják — annyiban javulás állott be, hogy a nagybeteg kipihenne az ut fáradalmait s könnyebben érzi magát. Kontit a művész világ köréből többen meglátogatták a klinika belgyógyászati osztályán.

— Gyűlés az iparkamaránál. A debreceni ipar és kereskedelmi és iparkamara iparosztálya Serly Ede elnöklésével tegnap délután gyűlésezett. A jövő héten tartandó közgyűlés tárgyait készítették elő. Tárgyaltatták a törvényhatósági ipartanácsok újra szervezése, a cséplőgépek megrendelés gyűjtési joga, egy kender kikészítő és egy agyagipari gyár alapításának ügye. — Nagyszámu ipari és iparjogi kérdésben adott az osztály ülés szakvéleményt. Több vásáregedélyezési, helypénzszabályzati és husárszabályozási kérdésben mondott még véleményét a gyűlés. A jövő hét elején (hétfőn) még a kamara számvevő bizottsága és közös bizottsági fog ülésezni.

— Debrecen a polgármesterek kongresszusán. Tudvalevő, hogy Magyarország városainak polgármesterei minden esztendőben kongresszusra gyűlnek össze egy-egy vidéki városban. Az idei kongresszus, a melyen a vidéki városok helyzetének javítására vonatkozó fontos javaslatok kerülnek megvitatásra, Pancsován lesz ez év szeptember hó 12-én. A kongresszuson Debrecen város képviselőiben Kovács József polgármester és Vecsey Imre főjegyző fognak megjelenni.

— Ülések az ipartestületnél. A debreceni ipartestületnél e hó 28 án két iparos szakcsapat tart választmányi ülést. Az asztalosok 28 án délután 3 órakor, ugyanazonnap d. u. 4 órakor a fodrászok szakosztályainak választmánya fog ülésezni.

— Küldtek-e Debrecenbe is? Le az álarccal, Vagy Hol a kibontakozás? című mel brosurá jelent meg, melyet az összes fővárosi hivataloknak elküldöttek. A füzet írója Nemo. Tartalma: Tisza István dícsőítése és a koalíció piszkolása. A füzetre rá van nyomtatva, hogy ára hatvan fillér, de a hivataloknak ingyen küldték. Kapott belőle a IV. kerületi elüljáróság is. Pestti Ferenc elüljáró, Goreczky Zsigmond jegyző, helyettes-elüljáró és a többi tisztviselő mind megkapták a füzetet, a mely a tisztviselők körében felháborodást keltett. A felháborodásnak a következő levélben adtak kifejezést:

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulatnak, Budapestnek. A Le az álarccal! című s mai napon posta útján nekünk megküldött piszkos röpirat példányait undorodással és méltó hazafias felháborodással küldjük vissza, s egyuttal megütözésünket fejezzük ki azon, hogy ilyen undokság magyar nyelven és magyar nyomdában megjelenhetett, s azzal egy magyar hatóság tisztikarát megméltelyezni megkísérelték. A IV. kerületi elüljáróság tiszti személyzete.

E levél kíséretében az összes füzeteket visszaküldték. Ha a röpirattal szemtelenkedtek volna Debrecenben is, úgy járjanak el hazafias tisztviselőink, mint a budapesti elüljáróságok.

— Újságíró vigécek. Többször felmerült a sajtóban a panasz, hogy különösen vidéken mily rutul viszálnak egyes alakok

Lithion tartalmu!

A singléri

Lithion tartalmu!

— SZULTÁN-forrás —

hugyoldó és hugyhajtó hatássu.

Könnyen emészthető. Szénsavdus. Gyógyviz és üdítő ital. Szakorvosok előkelő betegek, vesebajoknál emésztési és légzési szervek hurutainál páratlan sikerrel alkalmazzák illetve használják.

Magyarország legolcsóbb gyógy-és élvezeti-vizeinek egyike. A SZULTÁN-forrás kultivatósága. HOLENIA BELA, Eperjes

Kapható: Kontsek Gézánál Debrecen.

az újságíró névvel s a tisztas testületük erkölcsi tekintélyét teljesen aláássák. Ugyannyira, hogy a vidék egyes helyein ma holnap, kénytelen lesz az igazi, jóra való újságíró foglalkozását eltagadni, ha nem akarja, hogy esendős lenézéssel — enyhén szólva — térjenek napirendre. Legújabbban kapjuk annak hírét, hogy fővárosi lapok munkatársai házalnak a város és megye területén, előfizetőket gyűjtve valami tizedrangú folyóíratra és egy kiadandó „Újságíró Almanachra.“ Urak és hölgyek, de mindannyian „újságírók“ foglalkoznak az üzletkötésekkel s tevékenységük közben nem egyszer feledkeznek meg az elemi tisztességről is, természetesen a fővárosi hírlapirodalom rovására. Ajánljuk az irodalmi és újságíró testületnek, hogy koppintsanak kissé körmére az újságíró vígégeeknek, a közönség pedig — kivált miután az újságíró egyesületek elnökei már elhárították a velük való közönséget — forduljanak a rendőrséghez.

— **Megostromolt nyaraló.** Sárváry Gyula dr. nyaralójába történt vakmerő betörési kísérlet még élénken foglalkoztatja a város közönségét. A rendőrség pedig erélyesen folytatja a vizsgálatot a tettesek után. A hatóság emberei már a nyomában vannak. Valóságos razzia folyik a vármegyében a vakmerő betörők kézrekerítése érdekében. Nem érdektelen itt megemlítenünk, hogy a Sárváry féle betörést követő éjszaka ugyanolyan körülmények között a Sesta kertben Dr. Kovács József ügyvéd nyaralójában próbálták szerencsét a gazemberek, de ott is sikertelen volt a munkájuk, mert a ház népe felébredt. A nyomozás számai Hadházon összpontosulnak. Ott ugyanis Bonis Ignác nagykereskedő üzletében a múlt éjjel ismeretlen tettesek hatoltak be s a pénztárból mintegy 50 korona készpénzt és több száz szivart, valamint konyakot és más pálinka neműt vittek el. Így most már a rendőrség is erélyesen kutatja a banditákat. Igen valószínű, hogy egy jól szervezett rabló bandával van dolga a hatóságnak. A banda tagjai pedig fegyház viselt emberek lehetnek, de van közöttük olyan is, a ki alapos helyi ismerettel bír, ezenfelül jól ismeri a betörés színhelyét megállapított területet. A rendőrség erősen bizik, hogy rövid idő leforgása alatt kézrekerülnek a tettesek, pláne, hogy a kör, a melyben a vizsgálat folyik egyre kisebb és kisebb s lehetetlenség a menekülés.

— **Étkező kosarak a vasuton.** Az osztrák államvasutak ügyeinek intézői, hogy az utasoknak lehetővé tegyék, miszerint oly állomásokon is megfelelő élelmezésben részesüljenek, melyben a vonatok rövid tartózkodása folytán ez nehézségekbe ütközik, elrendelték, hogy ily állomásokon hideg ételket tartalmazó kosárok kerüljenek eladásra. Ez a rendszer kitünően bevált. Az étkosárok tartalmaznak: sonkát, hideg sültet, vagy e helyett egy negyed csirkét, sajtot, tortát, gyümölcsöt, két darab kenyert, egy kis üveg bort és egy kis üveg ásványvizet; továbbá egy ivópoharat, egy kést, egy dugaszszűzöt és papírservietit, mely mind a vevő tulajdonába megy át potom 2 korona 50 fillér vételár ellenében. Az utazó közönség kényelmére megengedett, hogy az étkosárok a vonatkísérő személyzet útján díjmentes távirattal előre megrendelhessek. — Valóban utánzásra méltó újítás!

— **Sikkasztás a Máv-nál.** A dunaparti teherpályaudvar feladási osztályánál alkalmazott Schiller József 21 éves raktárfelügyelő gyakornokot tegnap a rendőrség letartóztatta. Schiller a feladóvevények közül kiválogatta azokat, amelyek után a feladók nem vették ki a vámbarcát. — Ennek alapján ugyanis a feladók a feladott áruk után készpénz előlegeket vehetnek fel. Schiller ezeket a vevényeket átadta Batte Anna

20 éves nevelőnőnek aki azokra 5 korona előleget szedett fel. Tegnap felfedezték a sikkasztást és úgy Schillert mint Batte Annát letartóztatták.

— **A sztrájkból folyó kihágások elintézése.** Vörös László kereskedelemügyi miniszter felhívást intézett Debrecen és Hajdúmegye törvényhatóságához, mint másodfokú iparhatóságokhoz, hogy a munkások és munkaadók egyenetlenkedéséből, a sztrájkból folyó kihágásokat soron kívül vegyék tárgyalás alá. Ezen kihágási ügyek jogerős elintézése ugyanis részint késedelmes eljárás, részint felebbezés folytán nagyon elhúzódik, úgy hogy gyakran semmi előnye sincs, sőt hátrányos, mert olyankor érik el az érvényesítés stádiumát, midőn már az egyetértés helyre állt. A törvény intenciója pedig nem lehet a büntetés, hanem az, hogy az oly fontos munkáskérdések megfelelő elintézését, a feleket megillető jogok védelmét nyerjenek. E célt pedig a miniszteri rendelet nagy mértékben szolgálja, több sztrájk tanulságai egyenesen szükségessé tették ily értelmű intézkedés megtételét.

— **Irattárba!** Ez a rövid szó iródott rá egy aktára, a mely törvénytelen. Bihar honvédelmi ügyvezető ur küldte Debrecennek azt az aktát. Szólt pedig arról, hogy e hadseregbe való önkéntes belépéseknél ez „egyszer“ nem szükséges a hatóságok által kiállítandó belépési nyilatkozat. Minthogy pedig ez a bizonyos belépési nyilatkozat a törvényben van, a melyet semmi féle Bihar vagy más ügyvezetőnek jogában nincsen elintézni, igen természetes, hogy Debrecen város hazafias érzelmű tisztviselői ezt a törvénytelen rendeletet ép úgy, mint a többi félretette az irattárba, hadd fódje be a por, örökre.

— **Carmelini estély.** Az „Arany Bika Mulató“ kiváló műsorának keretében ma tartja első vendég szereplését Carmelini a Debrecenben már jól ismert és közkedvelt bűvész és gondolatolvasó. Carmelinit mindig igen szívesen fogadták Debrecenben, azért is tér vissza minden nyári idényben egy néhány napra. A Bika Mulató igazgatósága csak három napra szerződtette Carmelinit, ki vendég szereplése után tovább folytatja körutját. Reméljük a közönség mint minden évben ez idén is kellő érdeklődéssel lesz az a t. bűvész iránt.

— **A japán császár utja.** A japán orosz béke megkötése után, mint Tokióból táviratozzák, a mikádó európai körutrá indul. Ariseugava herceg visszaterése után ugyanis elhatározta, hogy elfogadja az angol király meghívását s meglátogatja a kontinens legnevezetesebb városait. Talán van arról tudomása a diadalmas Nippon uralkodójának hogy Magyarország ös-atyafiságot tart az ő népeivel. Vajha meglátogatná a mikádó országnkat is, a hol a rokonérzésnek oly nyilvánulásaival fogadtatnék, mint sehol másutt Európa országaiban.

— **Lépfene.** A debreceni II. állategészségügyi körzetben a lépfene fellépett. A hatóság a zárlatot elrendelte.

— **Föléledt tetszhalott.** Ma hajnalban Deák Sándor napszámost a Diószegi-utca járdáján mozdulatlan állapotban találta a rendőrőrsjárat. Halottnak hitték. Mikor azonban beszállították a bűnügyi osztályra, föléledt. Kitént, hogy csak részeg, de oly irtalmatlanul berugott, hogy két nap alatt sem fog kijózanodni.

— **Kerékpározás a járdán.** Csütörtökön este 10 órakor Sarkadi Mihály Hunyadi-u. 19 szám alatti lakos az Erzsébet-utca járdáján kerékpározott, — a mikor szembekerült a rendőrőrsjárat, a mely bejelentette.

— **Lopás.** Ehrenreich Ignác, Mandel Berta feljelentést tett a rendőrségnek, hogy

24-én ismeretlen tettes a nála lakó Gross Vilmos utazó kárára annak bőr kőzitáskáját ellopta. Hogy mi volt a táskában, nem tudja, mert lakója uton van.

— **Amerikai történet.** Newyorkból jelentik: Dolge Rudolf, az Egyesült Államok caracasi (Venezuela) konzuli ügyvivője több hónapi vakációt töltött az Egyesült Államokban és most utazott vissza állomáshelyére. De mielőtt hajóra szállt volna, abban a kellemetlen meglepetésben részesült, hogy egy „barátja“ elárulta a newyorki lapoknak, minő sokoldalú ember ez a Dolge. Először is nagy mosóüzletet (laundry) folytat Caracasban, legnagyobbat a városban. A mosóüzletet egy épületben van a konzulátussal és így természetesen az épületen látható az Egyesült-Államok cimere, amely elég jó égből szolgál a mosodának. Dolge e vállalatnál 100 forint és nő foglalkoztat és sok pénzt csinál, mert a kínai kulik az egyedüli konkurrensai. Azonkívül Dolge a főtulajdonosa egyik caracasi hírlapnak és résztulajdonosa egyik más lapnak és e minőségében benső barátságban állt Castroval, Venezuela elnökével, mely barátság révén értékes szabadalom leveleket eszközölt ki. Most is azért járt Dolge idehaza, hogy finanszírozza az „Orinoco Corporation“, mely Venezuelában ama szabadalom levelek alapján működik. E társulat elődjének kártérési igénye volt Venezuela ellen. Ez igénye fölött választott bíróság ítélkezett, melynek Dolge is tagja volt. A bíróság a társulatnak százezer bolívert ítelt meg. Dolge a leleplezéseket hidegen fogadta. Ő — ugymond — nem fizetett konzul, hanem a konzulatusi díjakra utalt konzuli ügyvivő és így folytathat hivatala mellett másféle üzleteket is. A vádak egyébként mondja Dolge ellenségétől, Bowen volt amerikai követ től származnak, mert ő, Dolge, Loomisnak Bowen ellenlábásának a barátja s Dolge visszautazott Caracasba, hogy az amerikai sas oltalma alatt folytassa „laundry“ ját és egyéb haszonhajtó üzleteit.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Fiacsok 44. dr. Ujfalu-sz. ház. Állandó fényképkészítés a műterem kapubejárataánál levő rakatban.

x **Diákok részére** legújabb divatu kalapok és sapkák, kitűnő szabásu ingek gallérok és kézelők, elegáns nyakkendők zsebkendők és harisnyák olcsó szabott árban kaphatók Fekete Jakab uri divat üzletében. Főtér.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A munkás és munkaadó.

— **Vörös László rendelete.** —

A darabant kormány kereskedelemügyi minisztere, Vörös László egymásután adja ki rendeleteit, melyekkel meg akarja szerezni magának azt a népszerűséget, amelyet elvesztett akkor, midőn egy alkotmányellenes kormánynak lett a tagja és egyike azoknak, akik az osztrák politika érvényesülését elősegítik. Vörös László régebbi tevékenységével mindenütt nagy elismerést aratott, de mindazt lerontotta avval, hogy elfogadta a kereskedelemügyi tárcát a Fejérváry hazafiatlan, törvénytelen kabinetjében.

Tegnap érkezett le Debrecen város polgármesteréhez Vörös Lászlónak egy rendelete, a mely egy igen fontos szocialis kérdésben hoz üdvös reformot. A munkás és munkaadó közötti kihágások ügye eddig oly rosszul volt kezelve, hogy ennek tarthatatlanságát már a kereskedelemügyi miniszter is belátta. Eddig ezen kihágási ügyek oly lassu lefolyásuak voltak, hogy jogerős befejezést csak akkor nyertek, midőn már a munkás és munkaadó közötti megzavart egyetértés helyreállt, tehát a további zaklatások eljárásnak nincs is helye. Ennek az elkerülésére hívja fel most a miniszter az iparha-

létesítések, hogy az ilyen kihágási ügyeket soron kívül tárgyalják és a felelősség esetén is haladéktalanul terjeszték fel az iratokat.

E fontos rendelet főbb részei így hangzanak:

Tapasztalom, hogy az ipartörvény 164. §-a alapján folyamatba tett kihágási ügyek jogerős elintézése részben a késedelmes eljárás, részben pedig a felelősségek folytán oly hosszú időt vesz igénybe, hogy azok a büntetések, melyeket a törvény idézett szakasza kiszab, a hosszadalmas jogerős elintézése következtében nemcsak nem bírnak azzal a hatással, amely a szóban levő kihágások azonnali megtorlása esetén büntető határozmányokhoz fűződhetnének, de sokszor károsan is hatnak akkor, midőn a munkabeszüntetések békés kiegyenlítésével befejeződven, az annak tartama alatt folyamatba tett kihágási ügyek csak később és oly időben nyernek jogerős befejezést, midőn a munkaadók és munkások közti megzavart egyetértés már teljes egészében helyreállott.

Hogy ezek a káros hatások elkerülhetők legyenek, felhívom címet, hogy utasítsa a területén létező iparhatóságokat, hogy az ipartörvény 164. §-a alapján folyamatba tett kihágási ügyeket mindig soron kívül tárgyalják, felelősség esetén a 15 napi felelősségi határidő bejárásával az iratokat azonnal terjeszték fel a másodfoku iparhatóságokhoz. A másodfoku iparhatóságok pedig szintén soron kívül bírálják el.

TAVIRATOK.

Elhunyt rendőrfőparancsnok.

Budapest, aug. 25. Bornemissza Boldi rendőrfőparancsnok ma meghalt.

Megzavart orvos gyűlés.

Pétevár, aug. 25. Balasovban e hó 3-án több orvos, a kik rövid idővel eze előtt tüntetőleg beszüntették a szolgálatot, tanácskozási gyűlést összehívtak. Csécselék megakarták zavarni az orvosok gyűlését, miközben többrendbeli kihágás fordult elő. A rendőrség jelentése szerint a kihágás kezdeményezéseit a bíróság elé állították. A Regierungsbote hozzáteszi, hogy Miklós cár Trepov jelentésére, következő megjegyzést tette: Forradalmi mozgalmakat nem szabad többé tűrni és a csécselék önhatalmu eljárását meg kell akadályozni.

Galgóczy kineveztetése.

Bécs, aug. 25. Galgóczy Antal altábornagyot csapatfelügyelővé nevezik ki Bécs székhellyel.

A háború.

London, aug. 25. A Daily Telegraph jelentései Tokióból: A Kinjo Maru nevű gőzös japán katonákat szállított haza a harcoktól. A hajó 24-ére virradó éjjel 10 órakor, miután a Moji állomást elhagyta, Gimajuna közelében összeütközött a Baralong nevű angol gőzessel és három perc alatt elsüllyedt, 126 matróz és egy őrnagy elsüllyedt. A Goldmouth nevű angol gőzös az elsüllyedt hajó 19 emberét megmentette és Mojiba hozta.

Az amerikai kék szakáll ügye.

Chicago, aug. 25. Hoch, a ki a feleségét megölte, harmadszor is megmenekült a halálos ítélet végrehajtása elől, a mennyiben sikerült az ítélet újabb felülvizsgálatát kieszközölnie.

A béke tárgyalások.

London, aug. 25. A Morningpost jelenti Portsmouthból, hogy Japán 120 millió font sterling békeért követel. Oroszország ellenben csak 50 milliót hajlandó fizetni. Times jelenti Portsmouthból, hogy jól értesült japán forrásból azt a hírt kapta, hogy Japánnak Szachalin szigetére és a hadikárpótlásra vonatkozó utolsó javaslata ultimátumnak tekintendő.

Statárium Varsóban.

Varsó, aug. 5. Varsóban és környékén kimondták az ostromállapotot.

A kassai vérengzés.

Kassa, aug. 25. A kassai véres katonai botrány tulajdonképeni előidézője Rosenfeld József tartalékos szakaszvezető ma eltűnt a városból. A két vagdalkozó katonát tisztelt ma egy miskolci földbirtokos provokálta. A sebesültek állapota állandóan javul.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, aug. 25.

Buzsokirát jó, vételkedv mérsékelt. Lanya irányzat mellett 35.000 métermázsa árult forgalomba 10-15 fill. clesőbb áron. Egyéb gabonafajták közül rozs 10-15 fill. clesőbb, a többi változatlan. Idő: szép.

Buzsoktóberre	15.76-78.
" áprilire	16.36-38.
Rosoktóberre	12.86-88.
" áprilire	13.40-42.
Zaboktóberre	12.14-16.
" áprilire	12.66-68.
Tengeri augusztusra	16.74-80.
" szeptemberre	16.74-80.
" májusra	13.34-36.

Szórakozásokról.

— Irta: Inot. —

III.

Az ember művelődésének történetét kísérve azt tapasztaljuk, hogy ősi hajlamaink bizony vajmi keveset javultak, nagy átalakulásokat látunk ugyan, de ép oly mérvű villongásokot, avagy talán az erkölcsök visszacsúszását is. Így hát az egész, a mi élénk társulat és egy hosszú művelődés eredményét képezi, talán csak annyi: hogy tetszetősebb köntösben járunk.

Megengedem, hogy az embert ma jobban megbecsüljük, hogy annak szabad cselekvése és jogai vannak, de egyébként hiába keressük a művelődés egyedüli alapját: a tisztult erkölcsöket!

Igen! a szórakozásnál is, mint mindenben, csak szűk teret szabad az érzékiségnek engednünk, mert az érzékiség nyílt, vagy leplezett uralma visszafejlődést jelent, majd az ősemberre, majd Róma bukására, vagy éppen a bachhanáliákra figyelmeztet.

A szórakozások és szórakoztatások bátran az izlés és műveltség fokmérőjének is tekinthetjük. Azért kívánatos, hogy különösen a szórakozások, melyek minden rangu, nemű és koru nagyobb közönség részére szánvák, az intéző körök részéről több figyelemmel is részesüljenek, azaz mindig egy bizonyos erkölcsi színvonalon álljanak.

A színházokról azt mondják, hogy kulturmissziót teljesítenek? Megengedem, de nem ott, ahol csak cédaság és frivolitás ütötte fel a tanyáját, nem ott, ahol dekoltage és frakban látjuk néha a pornografiát — mely érzékeinket csiklandozza és lelkünket elhomályosítja, dicsőítő tapsokban ünnepelik. Évek óta csakis abban az irányban nőtt a verseny, hogy melyik színház lözi le a másikat nagyobb brutalitásokkal.

Nem keresem most a nagy közönség véleményét, hanem csupán csak arra szorítkozom, hogy mit is mondanak mindeme épü-

letes dolgokhoz a hivatottak? Azt mondják, hogy csak ilyen kell a publikumnak, különben üres a ház, bukik a bérlő, vagy igazgató. Ugy vélekednek, és szellemeskednek tovább: hogy mindenki megnézhet mindent, mert vagy elpirul, akkor nem érti és bátran ott lehet, vagy nem pirul el s akkor még inkább ott lehet.

Sajnos, ezt az erkölcsökkel megbasott irányt nevezzük az ember agyondicsért haladásának s ezelőtt kell meghajolni s ezelől kell kitérni az erénynek.

Vannak azonban intézetek, melyeknek ma már azért is kötelességük volna az elfajult izlés megtérítésén fáradozni, mert nemzetiek, mert gazdagon vannak dotálva, subventionálva. Ott nem a nyereség vagy a veszteség, nem is a siker, hanem a cél: az erkölcsi józanság ébrentartása, fejlesztése és ápolása a hivatás!

Igy vagyunk különben a modern irodalmmal is. A komoly és szép irányt kiszorították és unalmassá tették egyrészt a naturalizmus és materializmus szülöttei, másrészt pedig testünk lelkünk mérgei a pikantériák. Mindenütt és mindig csak az állatot keresik az emberben, tehát nem csak Lombrozó, hanem már a közfelfogás szerint is örülteket szerepeltetnek.

Ki tudná megmondani, hogy Schopenhauer, Büchner, Hartmann stbiek művei mennyi tévelygést idéztek már elő? Vagy ki a megmondhatója, hogy Flaubert, Zola, Maupassant stbiek regényei hány emberre hatottak inkább borzalmasan, mint üdítőleg? Például leírja: hogy miként veszi észre az asszony, hogy férjét szive máshová vonzza, látja mint szenved a férj a sziv hajlama alatt s hogy nem tud erőt venni magán, nem tud tőle szabadulni. Majd azután átérti, hogy férje boldogságának tulajdonképen ő áll az utjában.

És lemond róla. Félreáll az utból. S ezen tényt mintegy magasztos eszményképet tüntetik fel s oda vezetik az olvasókat, hogy megcsodálják s tanuljanak belőle.

Megengedem, hogy a szenvedélyek lélektanában mindenkinél megtaláljuk az örök embert, amit leplezni lehet ugyan, de megtagadni soha. Ez azonban mentességünkre nem szolgálhat, mert minden bűnös tettnek, káros váagnak, vak szenvedélynek stb. mértékét szabja a beszámíthatóság: az ész és akarat! Ez a logika és a morál, ettől pedig a jó írónak eltérni, az erényt a hatásnak feláldozni nem szabad.

A jó író azért ír, hogy gondolatait — melyek természetes hajlamainknak leginkább megfelelnek, azokat a leghelyesebben irányítják — kifejezze. Aki ellenben azért gondolkodik, hogy írjon, az rendszert a közönség izlését keresi, ahhoz alkalmazkodik, nem pedig a morál és esztétika kívánalmaihoz.

(Vége következik.)

Nyílt-tér.

szilárd és folyékony

Sarg-félé Szappan
Glycerin a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.

Mindenütt kapható.

Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknek a leggyöngébb korban a leghitűnőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár Schandlbauer, Frühwald, Breus Károly Gusztáv, Schandlbauer stb. . . álltal legjobb eredménnyelhasznált.

NYAVAJATÖRÉS!

Ki nyavajátörés, göres és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható a szabad. „Hattyu gyógyszerár” által Majna-Frankfurt.

MAGYAR állam vasutak menetrendje 1905. május hó 1-től.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárád felé —	d. u.	3	30
Budapest — Nagyvárád felé —	este	10	25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár (teher v. sz. sz.)	este	8	24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc — Kassa felé — — —	reggel	8	18
Miskolc — Kassa felé — — —	este	7	17
Szerencs — S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4	36
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
	d. u.	11	11
	d. u.	11	20
	d. u.	4	41
	d. u.	4	54
	este	7	—
	este	7	07
	reggel	4	35
	reggel	4	56
	d. u.	4	56
	d. u.	5	16
	reggel	9	35
	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor ér. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor ér. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor ér. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 12 ó. 24 p.-kor ér. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (sznmélyvonat)	d. u.	—	29
Budapest — Nagyvárád f. gyors	este	6	40
Budapest — Nagyvárád felől —	éjjel	2	24
Budapest — Nagyvárád felől —	d. u.	3	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57
Szatmár — M.-Sziget felől — —	d. e.	4	31
Csak M.-Sziget felől (gyorsvonat)	d. u.	10	11
Csak M.-Sziget felől — — —	este	6	43
Szatmár felől — — —	este	8	04
Kassa — Miskolc felől — — —	d. e.	8	19
Kassa — S.-A.-Ujhely — Szerencs	este	11	31
	reggel	7	38
	d. e.	7	40
	este	6	22
	este	6	28
	d. u.	3	29
	d. u.	3	35
	d. u.	7	44
	d. u.	7	54
	reggel	5	25
	reggel	5	35
	reggel	7	15
	d. u.	3	13

„Lähne-féle tan- és nevelő-intézet” Sopron.

Elemi iskolával, 8 osztályu nyil- vános főgimná- ziummal és reáliskolával.

Egyéni tanítás és nevelés. Lelkiismeretes és szigorú felügyelet. Növendékek rendre és ön álló munkássága szoktattatnak. Uj növendékek már augusztus hónapban is felvétetnek. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy-utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földarabolható: e házhelyek mérségteljes áron s igen kedvező részletfizési feltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyházi ügyvédnél Piac-u. 44. sz. alatt.

Debrecen, 1905 április 20.

A debreceni ref. egyház küldöttsége.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.
3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.
3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.
3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében, jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem. sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a
Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névvel tiszta és ment káros alkatrészekből.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Ausziban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht” névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas” vagy kulcsszappan)

használjuk

kiváló hatású tulajdonsága miatt

előnyös eredménnyel

bármely mosási célra, ugymint:

saját használatra

minden ruhaneműnél

és

mindenhez

ami egyáltalában mosva lesz.

Iskolás fiúk és leányok részére

ajánlunk:

**Fehérneműeket,
Paplanok,
Matracok,
Flanell takarók,
Zsebkendők,
Nyakkendőket.**

Óriási választékban

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Nyiló virágok, csokrok, koszorúk.

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvak, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbakácfákat és más kertészethez való növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosított.

Zacherlin

Nagyon segít és utól-
érhetlen féregpusztító
Üvegekben vásárol-
juk.

Kapható:

Debrecen

Csanak József
Crisco Lajos
Csillag József
Deutsch Lajos
Félegyházy János
Fritsch Károly
Ganovszky Lajos
Göczey István
Havas József
Jósa és Jóna
Kertész Nándor

Klein Ignác
Kóhn Henrik
Komlóssy Lajos
Kontsek Géza
Kernhoffer József
Kovács Mihály
Krausz J. Bernát
Lindenfeld J. Jenő
Lusztig és. Bán
Mayer Jenő
Neumann Nándor
Parti Ferenc
Rickl Antal József

Róth Antal
Tóth Kálmán
Várray József
Göczey István
Böszörményi István
Molnár Jenő.
Kornhoffer József
Kertész Miklós

Berettyóújfalú:

ifj. Weiszberger Ignác

Érmihályfalva:

Grósz Hermann

Lévay Vince
Pollák Móric

Hajduböszörmény:

Gemeinbeck József
Tulogy Ferenc

Hajdunánás:

Körner Lola

Tiszafüred:

Kiss Géza Ernő
Schön Jakab
Weiszmann József

kereskedőknél.

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,
folyóiratok,
ÁRJEGYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legjobb kivitelben.
a „SZABADSÁG”
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsasajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legolcsóbb
árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a

„SZABADSÁG”
részére

jutányosan felvételnek.

A
„SZABADSÁG”
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 kor.
Negyed évre . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . 20 kor.
Fél évre . . . 10 kor.
Negyed évre . . . 5 kor.